

LEDWIE (860) *av, pt i cn*

av (616), *pt* (204), *cn* (37).

ledwie (320), **ledwe** (249), **ledwo** (184), **ledwa** (41), **ledwej** (33), **ledwy** (31), **ledwiej** (2); *ledwie* *RejŁas*, *GroicPorz* (2), *Leop*, *OrzRozm* (3), *KochMon*, *CzechRozm* (2), *KarnNap* (2), *SkarJedn* (2), *MWilcHist*, *CzechEpPORz*, *NiemObr* (6), *ReszPrz* (4), *ReszList*, *WerGość* (3), *WerKaz*, *BielSen*, *PaprUp* (3), *ZawJeft*, *GostGosp*, *GostGospSieb* (3), *GrochKal* (3), *Phil*, *KochPij*, *WyprPl* (2), *LatHar* (4), *KlonKr*, *SkarKaz* (4), *CiekPotr* (2), *CzahTr* (5), *PaxLiz* (7), *SkarKazSej* (4), *SapEpit*; *ledwe* *KromRozm II*, *KromRozm III*, *RejZwierz* (13), *KochOdpr* (3), *Calag*, *KochJez*, *KochDz* (2), *KochMuza* (2), *KochPhaen*, *KochSz*, *KochPam*, *KochSob*, *GórnTroas* (3), *KołakCath*, *SkorWinsz*; *ledwo* *FalZioł*, *BielŻyw* (2), *BielKom* (2), *KwiatKsiąż*, *Prot* (4), *SienLek* (2), *BielSat* (3), *BudNT*, *StryjWjaz*, *ModrzBazBud*, *BielSjem*, *BielRozm* (2), *KmitaPsal*, *Calep* (5), *GrabowSet* (7), *WysKaz* (3), *KmitaSpit* (4), *VotSzl*, *KlonFlis*, *KlonWor* (4); *ledwa* *MurzHist* (2), *LeszczRzecz*, *Goski*, *GrzepGeom*, *WujJud*, *PudłDydo*; *ledwy* *ForCnR*, *BierRozm*, *KromRozm I*; *ledwie* : *ledwe* : *ledwo* : *ledwa* : *ledwej* : *ledwy* : *ledwiej* *BierEz* (17:2:3:-:-:2), *OpecŻyw* (-:3:-:-:-:3), *MiechGlab* (-:-:2:-:1:3), *RejPs* (-:4:1), *RejRozpr* (-:1:2:-:-:4), *RejJóz* (8:1:1), *RejKup* (2:6:1:2), *HistAl* (6:-:4), *MurzNT* (1:-:-:1), *GliczKsiąż* (-:1:3), *KrowObr* (2:1), *RejWiz* (-:49:2), *RejFig* (2:9), *BibRadz* (2:-:1), *BielKron* (23:1:43:17:6:3), *KochSat* (1:1), *Mącz* (6:1:1:-:26:9:2), *RejAp* (2:9:1), *GórnDworz* (-:25:3), *HistRzym* (1:-:1:-:-:4), *RejPos* (7:18:5), *RejZwierz* (10:47:6:1), *BielSpr* (1:-:2), *BudBib* (2:-:1), *HistHel* (3:1), *MycPrz* (-:-:4:1), *BiałKaz* (-:1:1), *PaprPan* (11:3), *ModrzBaz* (36:-:1), *Oczko* (4:1), *KochPs* (9:6:1), *SkarŻyw* (47:3:2), *KochTr* (6:3), *StryjKron* (1:2:27), *CzechEp* (3:1), *KochFr* (2:7), *KlonŻal* (1:-:3), *WisznTr* (2:-:2), *KochPieś* (2:3), *GórnRozm* (4:-:1), *ActReg* (6:-:2:2), *KochFrag* (1:1), *RybGęśli* (-:2:1), *WujNT* (4:-:2), *JanNKar* (1:1), *SarnStat* (2:-:2), *SiebRozmyśl* (1:1), *ZapMaz* (-:-:1:1), *WitosłLut* (2:1), *PowodPr* (1:1:2:8), *GosłCast* (3:1:2:1).

Pierwsze e, o oraz e w -ej jasne; -wie (39), *-wié* (3); *-wie* : *-wié* *Oczko* (2:2), *KochPs* (8:1); *-wé* (26), *-we* (13); *-wé* *Oczko*, *KochJez*, *KochDz* (2), *KochPhaen*, *KochPam*, *KochPieś* (3), *KochSob*, *GórnTroas* (3), *KochFrag*, *GosłCast*; *-we* *Mącz*, *KochMuza* (2), *JanNKar*, *SiebRozmyśl*; *-wé* : *-we* *OpecŻyw* (1:2), *KochPs* (4:2), *KochTr* (2:1), *KochFr* (4:3); *-ã* (25), *-a* (10); *-ã* *GrzepGeom*, *RejZwierz*, *WujJud*, *PowodPr* (8), *GosłCast*, *PudłDydo*; *-a* *MurzHist* (2), *MurzNT*, *LeszczRzecz*, *MycPrz*; *-ã* : *-a* *BielKron* (12:5).

Sł stp, Cn notuje, Linde XVI – XVIII w.

I. Przysłówek (616) :

1. *Z trudnością, z wysiłkiem, trudno, ciężko (tak trudno, że mogło się nie udać, nie dojść do skutku); vix* *Miech*, *HistAl*, *Vulg*, *Mącz*, *PolAnt*, *Modrz*, *JanStat*, *Cn*; *aegre* *PolAnt*, *Mącz*, *Modrz*, *Calep*, *Cn*; *difficile* *PolAnt*, *Calep*; *difficulter* *Mącz*, *Calep*; *difficiliter, cum labore* *Calep* (309) : *Osieł* go w zęby vderzył/ *Aż* wilk omdlał *ledwie* ożył. *BierEz* L2v, F4, Iv, L4v, N2, O2, R4v, S3v; *OpecŻyw* 157v; *BielŻyw* 105; *MiechGlab* 13; *RejŁas w.* 21; *y* *mnie/* *ączkolwiek* były *fię* *połliznęli* *nogi* *moię* *ták* *iż* *záchwiałfiy* *fię* *ledwem* *fię* *ná* *nich* *okrzepił* *RejPs* 106, 22v; *RejJóz* O4v; *A* *gotuy* *fię* *iuz* *nadrogę* *A* *ia* *ledwe* *wznofzę* *nogę*. *RejKup* h6v, c4v, g2v, cc4; *gdzie* *było* *zimno* *á* *ciemność* *wielka* *ták* *iż* *fię* *łami* *ledwo* *poznáwáli* *HistAl* Iv, D, M5; *MurzHist* P4, T; *BielKom* D4; *KrowObr* 117; *A* *ná* *ręce* *nošlá* *iákies* *dzyecię* *mále/* *Ze* *ledwe* *głowę* *dzyerży* *ták* *bárzo* *opfále* *RejWiz* 26, 3, 30, 102v, 104v, 108v

(10); *Leop Prov* 6/26; *RejFig* Bb2, Dd4; *RejZwierz* 101, 129v; *OrzRozm* C2, N3v; miałto ich zápalili/ ktorzy ná tym mieyfcu miełzkáli gdzye kościół S. Anny podle muru/ y wżędzye około Kollegium/ gdzye zgorzáło kilka vlic y Kościół S. Anny/ Kollegium ledwo obroniono. *BielKron* 385; powiádaia: iż fie czałem ták bárzo chlōpi kiymi biją/ iż ie ledwo Vrzędnicy rozvádzą. *BielKron* 432v; przeto tám wielką nieprzełpieczność ná wodzie/ ták iż ná trzech kotwicach ledwie okręt ftánie. *BielKron* 452, 24, 77v, 107, 109, 113 (19); *Vix comprimor quin involem illi in oculos*, Ledwey fie odzierzawam ábych mu w oczy nie welnął. *Mqcz* 320d, 4a, 116a, 248c, 320c, 321a [2 r.] (13); *Prot* B; Owa go wdy ledwo nákoniecz nápowili/ że wfiadł zbroyno ná koń *GórnDworz* O7v, O7v, P5v; *RejPos* 82, 260v; Poydziefzli do Kufznierzá/ dáwać podfzyć łzubkę/ Mułifz dziefięc złotyeh dáć/ ledwo łkrije dupkę. *BielSat* C2; á on iáko pies obzárły ledwo dolezie do bárłogu łwego *RejZwierc* 59; tákże też y o wychowánie tego łyná máło dbał/ bo iednegoż miał/ tákże gi przy łobie chował áż do niemáłyeh łat/ że go byli potym ledwe nápowili iż go był dáł do Skármierzá do łzkoły *RejZwierc* 274, 25v, 33v, 34, 54, 55v (13); *BielSpr* 46v; A práwie tą wyftáwą wíze łtany námdlály/ Ledwo by ku obronie w czym á ná czym mieli. *MycPrz* I B2, II B2; *BudNT Act* 14/18[17]; *StryjWjaz* A4v; *PapPran* C2, Q, R; Miecz v nich ktorym złoczyńce łćináia/ zárdzewiał/ y ledwie by fię ná posługę zgodził. *ModrzBaz* 64; Gdy nas przyáciele o rátkun profzá/ ledwie pomagamy *ModrzBaz* 144, 45, 88 [2 r.]; *SkarJedn* 99; *Oczko* 20; *KochPs* 22, 159, 206, 208; ledwiem P. Bogá vprošil/ ábymi dułżę zniego dárował. *SkarŻyw* 251, 58, 90, 189, 212, 454 (10); *KochTr* 3; A máło co przed tym 22. dnia Márcá Stradóm Miáfto miedzy Krákwem y Kázimierzem do gruntu zgorzáło/ [...] y Krákwá ledwo od tey niebełpieczności obroniono. *StryjKron* 717, 91, 105, 230, 306; *CzechEp* 202; *KochFr* 107; *WisznTr* 12; *GórnRozm* F2; *ZawJeft* 5; *ActReg* 4v; *Calep* 31b; *GostGosp* 32; *GostGospSieb* +3v; *GrochKal* 12; *GrabowSet* A4v; Po nim ná páńłtwo wftápił brát iego rodzony Kázimierz/ co vczynił ledwe nápowiony *KochFrag* 43; Ledwo byš dżiś w tyłsiácu nápadł ná iednego/ Co by Cnotę zá myto kładł vczynku łwego. *RybGęšli* C3v; *WujNT Act* 27/8, 1.Petr 4/18, s. 806; *SarnStat* 372; *SiebRozmysł* H2; *ZapMaz II G* 97/90 [2 r.]; *CiekPotr* 33; Przecz žem przyłzedł dżiś znácznie pocżciwie do tego/ Ze ledwie mam czym pokryć nágość ciáłá niego. *CzahTr* Iv; *KlonWor* 20.

W powtórzeniu intensyfikującym (1): iż iuž thež y mamká mułi z nim rzkomo plákác/ tákże też ziemię bić/ á ledwe á ledwe iż z onego zátroženia vkrocone będzie. *RejZwierc* 76.

W charakterystycznych połączeniach: ledwie doczekać, dokonać (dokonany) (2), doleżć, domyślać się, dopędzić (2), dosięgać, dosyć uczynić, należć (6), namowić (namowiony) (3), nastarczyć, obronić (się) (7), odegnać, odpędzić, otwárać usta, ożyć (2), głowę podnosić, podźwignąć się, pozn(aw)ac (3), przesiedzieć, sprosiac, ubłagać (2), uczynić, uhamowac (zahamowac) (2), ulapić, uprosić (uproszony, wyprosić) (9), uspokoić (3), od łmierci wrocić się (2), wybrać wymęczyć (2), wypłynąć (2), wznosić (podnosić) nogę (3), zbawion (wybawion) być (4), zdobyć się, zmoc (2).

Połączenia: »ledwe iż« (1); *RejZwierc* 76 cf *W powtórzeniu intensyfikującym*.

»ledwie że« (1): Ráczże łye mnie vžalić y dżiś/ wieczny pánie/ Bo w tych fráfunkach moich ledwie że mię złtánie. *KochPs* 42.

Fraza:»[kogo] ledwie będzie, zstanie, zstawa« = z *trudem* (wy)żyje (2:1:1): Bo kiedy więc kto łtáre obyczáie zmieni/ Iuž go też ledwe bęध्ये do drugyey łefieni. *RejWiz* 93, 84v; *KochPs* 42; Ach

nieftetyż o Wenus/ sfolguy mnie niebodze/ Boć mię iuż ledwa sítawa/ w ták teſkliwey trwodze.
PudłDydo B.

Zwroty: »ledwie chodźić (moc), iść« (4:1): *BierEz S; RejFig Dd8v; Co tobie po gniewie/ po zwádzie/ á ty ledwe chodziſz. RejZwierc 122v; Y ocuciwiży fię poſłałem ſobie po onego Mnichá/ á on ledwie ſzedł prze one rány SkarŻyw 99. Cf »ledwie moc«.*

»ledwie moc« [w tym: *moc bronieć (1), chodźić (1), dychać (2), mowić (1), naleźć (2), obronieć (1), odetchnąć (1), nogę podnoſić (1), przemowić (2), ruchać (2), ruszyć (2), wymawiać (1), wytrwać (2), wytrzymać (1)*] = *vix posse HistAl, Mącz, Modrz, Vulg (60): BierEz K4v; OpecŻyw 113, 193; RejPs 57, 66v; RejJóz P7v; RejKup f4v, f8, h6v; HistAl H5, K7v; GroicPorz f3v; A druga ſie nędznicá ledwe może ruchać. Co ták bárzo zemdláá od wielkiey záłoſci RejWiz 167v; BibRadz Eccli 26/35[28]; BielKron 428v, 447, 454; Vix possum anhelitum ducere, Ledwy mogę odetchnąć. Mącz [95]d; Eo crevit ut iam magnitudine laboraret sua, Tak ſie rozroſł/ yż ledwy nogi podnoſić może. Mącz 104b; Vix tenet lachrymas, Ledwey ſie może zdzierzeć od płáczu. Mącz 446a; Sustentatum est, impersonale, Caesar aegre eo die sustentatum est. Ledwiełmy ſie mogli przećiwić. Mącz 448c, 41d, 62c, 152a, 402a, 443a, 489c, 510b [2 r.]; RejAp 186; GórnDworz X5v; wielka moc Ludźi/ zá wielką pracą ledwa ón Okręt wyważyć ná brzég mogli. GrzepGeom B; HistRzym 103v; RejPos 327v; BielSat D2; Ieft v nas wiele domow űácheckich ták wielce rozrodzonych/ że fię w űtanie űwem ledwie trzymać mogá [ut aegre ordinem suum tuentur] ModrzBaz 103, 88, 144; Oczko 9v; Vzał űye nas/ vzał/ nieűmiertelny boże/ Abowiém iuż ledwé ćierpieć więcý może Náłzé człowieczeńűtwo poűmiéchów/ y wzgárdy KochPs 189, 44; SkarŻyw 31, 46, 543; Wiećie iáko wielki kámién [...] Ktorego mężow dwádzieűciá. Ledwie mogá rużyć z mieyćá. MWilkHist G4; Piżąc ia tedy przećiwi inűzym/ przećiwi X. K. nigdy nic nie piűał/ bom I. M. nie znał/ y ledwiebym to mogł mowić žem o I. M. przed tym co űychał. CzechEp 94, 163, 223; Przy tobie y do Kolchów űmiałbym fię ważyć Przez morűkie Symplegádi płynąc: gdzie űmiały Iafon ledwé mógl wwiéű űwóy korab cáły. KochFr 128, 96; KochDz 107; BielRozm 26 [2 r.]; ActReg 5, 141; Ledwé ſie ztrzymać mogę/ iźbym nie plákáá GórnTroas 61; WyprPl Bv; A gdyłmy pod niektorą wyłpę przybiegli/ ktorą zowiá Cauda/ ledwołmy barki doűtác mogli [potuimus vix obtinere scapham]. WujNT Act 27/16; Ktorey nie tylko my űami/ ále y wűzytko űnadź Chreűćijáńűtwo/ ledwoby/ y to zá wielką zgodą y űpolną pomocą podołác mogłó. VotSzl Fv; Dopieruczko tu chćiaá puűćiwűzy űwć łóże Widzieć űwiát/ pokrzepić ſie ledwé záűię może Do łózka GoűCast 23.*

»(prawie) ledwie (od)dychać (moc) (a. (moc) odetchnąć, a. dyszeć), tchnący« (9:1): *ForCnR E2; A od wielkiey radołci prawie ledwie dyłżę RejJóz K2v; RejKup bb8v, cc6; (Ledwie) dycháá która vrodziá űiedmioro [Infirmata est quae pariebat septem] BudBib Ier 15/9; Anheló – Tchnę, ledwo oddicham. Calep 70b; Anhelator – Ledwotchnący. Calep 70b. Cf »ledwie moc«.*

»ledwie (moc) (prze)mowić (a. (moc) wymawiać, a. powiedzieć), mowiący« (9:1): *Mariá to vűlyűáwűfy/ od wielkie żaloűci ledwe przemowila OpecŻyw [80]v, 88; RejJóz H2; Mnie o tym trudno mowić s tą zmieűzáną głową. Ledweby űnadź Cicero s űwą dziwną wymową/ Wűzytkoby to powiedział iáko tám co zowá. RejWiz 36; Y przywiedli mu głuchego y ledwie mowiácego [Et ferunt ei surdum aegre loquentem] BibRadz Mar 7/32; HistRzym 17. Cf »ledwie moc«.*

»ledwie (moc) (się) ruchać (*a.* (się) ruszyć, *a.* się ruszać)« (9): *FalZioł* V 32v; Iuż nie czuję mamli dużę Wízak ledwie fie łama rużę *RejJóz* B6; Repto, Vítawícnie łáżę. Et per translationem, Leniwo ydę ledwey łobą rucham. *Mącz* 352b, [234]c; *GrabowSet* P4v. Cf »ledwie moc«.

»ledwo (na nogach) stać, na nogach się otrzymawać, stojący« (6:1:1): *BierEz* L2; *OpecŻyw* 131; Ledwać na łwych nogach łtoye Tak fie twey łrogołczy boye *RejKup* z3v; *RejWiz* 166v; Vix asto praeformidine, Ledwey łtoye ná nogách dla boyázniey. *Mącz* 417d; *RejPos* 101; trzy kroć fie chwiałá ziemiá z budowánim/ iź ledwo ludzie ná nogach fie otrzymawáli *StryjKron* 309; Tych dość co popycháią ledwo łtoiącego *GrabowSet* L2.

»ledwie uciec (*a.* (po)uciekać), się wybiegać, ujechać (*a.* zjechać), ująć (*a.* wynieść), ubieżeć, wyleźć, się wyrwać« = *vix evadere* *HistAl* (34:5:4:3:1:1:1): Po niewoli fie odgniewał/ Y ledwie fie im wybiegał *BierEz* O4v; Być był ośieł ten miał fe[r]ce: Albo też słuchał włzymá/ Pilnie moich łłow obiema. Nigdyćby fie tám nie wrócał/ Z kąd fie pierwey ledwie wyrwał *BierEz* Q3, K4v, N2v; On zalię na zad fie obrociwłzy w pięćdziesiát koni ledwo viechał na Kijowłskie pola [*Idcirco praepeti cursu retro cum quinquaginta equis fugit, et in campos prope Kioviam evasit*]. *MiechGlab* 31, 4, 31, 67; *RejRozpr* Bv; máło rycerłtwá ma Alexander ále mężnych/ ktorzy wiele moich rycerzow pobili/ s ktorych ręku ledwom wyłzedł. *HistAl* D, C7, C8v, E7v; *KrowObr* 120v; Alic on nurkiem chodzi/ á iáko Bobr płynie/ Czáfem ledwe wylezye/ á czáfem y zginic. *RejWiz* 42; *BielKron* 168v, 175, 204v, 212v, 240v (24); *Latronibus vix elapsus est, Ledwey zboycóm vćiekł.* *Mącz* 180c; *Vix e conspectu siculae telluris in altum vela dabant laeti, Ledwie z oczu z tey kráyiny ziecháli.* *Mącz* 405c; *RejZwierc* 39; Y owłzem w Dámáłzku ledwie śmierći od źjdow włzedł. *SkarŻyw* 82; náłzy [...] inłnych rozgromili/ powiázáli/ y łtrzelbę z obozem y łupámi wielkimi pobráli/ A łam łurgi Tolkmak ledwo vbieżał *StryjKron* 772, 175, 537 *marg*, 582, 697; ále ich zelżywóśći łzpetne á guzy łzkaráde kijowe od chłopłtwá potkáły/ że fie ledwie [...] od śmierći wybiegáli *WerGość* 221.

»ledwe widzieć« (1): Sáme iuż ledwe widząc głos łłyłzę w światłóśći *KołakCath* B3v.

»ledwy się wlec« (1): Przez tę wodę dusze wozić, A durawá łodziá goić. Która dla swojej starośći Zadawa mi też ciężkośći. A drugdy ciem więć barzo ciecie, Aż sie ze mná ledwy wlecze. *BierRozm* 22.

»ledwe nogi włóczyć« (1): Od głódu ledwé nogi włóczę *KochPs* 169.

»ledwie (na nogi) wstać« (2): Potym gdy máło otrzeźwiał/ Ledwie ná przednie nogi włtał *BierEz* L2v, R4.

»ledwie wytrwać (moc), moc wytrzymać« (3:1): A łnadz bych fie był nádzieią nieciełłfył iź mam pewnie oględáć páńłkie miłofierdzie wkráginie wiecznie żywiących ludzi/ ledwe by mi byłá myłł moiá wdobrey wierze wytrwála. *RejPs* 39v. Cf »ledwie moc«.

»ledwie ziewać« (3): *RejWiz* 16v; *RejPos* 228; Nádzieią więźniá ćiełzy choć iuż ledwe źiewa/ Láncuchy brzmiá koło nog/ wždy dźwigáiąc łpiewa. *RybGęśli* B.

Szereg: »ledwie, trudno« [*szyk* 2:2] (4): *FalZioł* V 32v; Kupiec fie ledwo może vchronić grzechu/ kárczmarz też trudno by miał być bez winy [*difficile eruitur negotiator a deceptione, et non iustificabitur caupo a peccato*]. *BibRadz Eccli* 26/35[28]; *BielKron* 430v; *Calep* 322b.

2. *Mało, w minimalnym stopniu, trochę; rzadko; lekko, słabo; vix* *Mącz*, *Modrz*, *Vulg*; *leviter* *Mącz* (172) : *RejRozpr* E4v; Iuż go pychá wyniefie/ iuż mu włzyłcy krzywi/ Iuż tám iedno pochlebcá ledwe

fię pożywi. *RejWiz* 28; Wierę náfzy wygráli ledwe lepiej w ráiu. *RejWiz* 77v, A5, 11, 17, 20v, 24, 61, 82; *RejFig* Ddv, Ee4; *RejZwierz* A4, 50v, 134v; *BielKron* 207v, 439v; Vix ad aures meas istius suspicionis fama pervenit, Ledwey mi przyślzá ku vřzu sławá podeyřzenia tego/ to yeřt málemem coř o tym náfłychnął/ ledweymi fię o vřzy otárło. *Mącz* 483b, 185a, 244c, 264d; *SienLek* 195; Acźci máiąc twarzy człowiecze/ ále řwemi pořtávámí/ obleńnořciámí/ vbiori/ goleniem/ bárzo ie řobie odmienili/ iż ledwe řá ku człowiekowi podobni. *RejAp* 79v, 170v, [Ff5]; bo nie telko fię to do Polřczyzny nie zeydzie/ ále y do Włofřczyzny ledwo *GórnDworz* B3v, li4; *HistRzym* 78; Zá dwie řcie pieniędzy chlebá/ ledwoby im dořtáło/ choćby teź kaźdy z nich bárzo máło wzyął. *RejPos* 80v, 192, 204, 228, 245, 247v, 335v; Záźby fię teź ná to nie lepiej obroćily ony opływájące obroki onych niepotrzebnych řółtobruchow co pádáią s řtołow ich/ á ludzie niepothrzebni/ y při řáfem ledwo ich zbytkow doiadáią *RejZwierc* 187; Ieřt chłop by Soyká w klatce/ co řzczebiotác vmie/ Ale ledwe řam řáfem co mowi rozumie. *RejZwierc* 242v, 34, 59v, 231, 252, 260; A tylko máłuczka řcieřzká miedzy ogniem á wodá/ która ledwo ieřt ná řtopie nogi człowieczey. *BudBib* 4.*Esdr* 7/8; Turek mocarz drapieźny tego řwiátá/ o którym przodkowie dawni náfzy ledwe řlycháli. *BiałKaz* H3; Iuź dawno nie mář Troye ledwie znác gdzie była *PapřPan* B3v; *ModřBaz* [41]v; náfzym ludźiam ták řzczęńnie pokazał/ że ledwie ieřt/ ktoby z nich ná choroby rozmáyté/ nie content odiáchał. *Oczko* 12; A ři náfzy co tylo czytác y to ledwie vmieią/ tey nigdy wnieumieiętnořci řwey pokory nie máią. *SkarŻyw* 203, 113, 440, 497; *KochTr* 18; *StryjKron* 782; *KochJez* B2v; Ale iż ták wiele tych potwarzy/ iż ledwie wiedźcieć/ zá ktorąby fię pierwey viąc: dla te⁸⁰ ná głownieyřze á przednieyřze odpowiedác będe. *NiemObr* 91; Ciebie niewiem iáko zwác: co pocznieřz/ niegrzeczy: Pořtává řzalonego/ głos ledwe człowieczy. *KochFr* 115; Godná była wářzá zacnoř dáru zacnieyřzego Niź płáczu/ zwłářzczá odemnie ledwo znáiomego. *KlonŻal* A2v, D4v; *KochDz* 107; To tego płácz řráfuie/ áź mię ledwie řtáie. *KochPieř* 30, 17; *ActReg* 24; *GostGospSieb* +4; *GórnTroas* 9; *GrabowSet* I4v; *RybGęřli* C4v; *WujNT* 270; *PowodPr* 19, 48; řłuchay milczác/ á wřtyd tobie przyczyni boiáźni Młodzieńcze ledwie mow w řpřawie twoiey gdy potrzebá. *SkarKaz* 42b; Mowić o táiemnicách Boźkich zákrytych ledwie fię godźi. *SkarKaz* 278b, 383a; *CzahTr* D3v; *PaxLiz* C2.

W charakterystycznych połączeniach: ledwie bajać, dojadać (4), dopatrzeć się, dosta(wa)ć (2), dostąpić, doznany, gmerać, łuczyć, mający, mowić (wymowić) (3), (z)należć (najdować) (się) (7), pamiętać (2), podziękować, pomyřlic, pożywić się (3), przypatrować się, rozumieć (zrozumieć) (3), rzec, słuźyć, słychać (2), uchybić, umieć, użyć, weźrzec, wiedzieć (5), wierzyć (3), wyczytać, wysłuchać, zejřć się, zgadnąć, znać (znajomy) (12), zwac, zwierzać.

Połączenia: »ledwie iż(e)« (8): Ledwe iż k řobyę przyřzedł od wielkiego řtráchu *RejWiz* 71; vmordował go/ á ledwie iż go řywo zořtáwił. *RejPos* [249], 243; Potomek tám nie řządił řam do dnia trzeciego/ Ledwie iře vřywał páńřtwá ták zacnego. *PapřPan* Dd2; *KochPs* 9; *WisznTr* 12, 24; Podáem go [młodzieńca] w niewolá: á co mię rozumem/ Y řczęřciem řwym pochodźil/ ledwa iż co vmiem/ Dźiř wřzytko wyrzec myřłę *GosłCast* 15.

»ledwie że« (3): *RejRozpr* B4v; Ledwo zem teřaz ze řnu prawie k řobie przyřzedł Y z widzenia řtrařznego y ze řpaniam był medł *RejJóz* K3; *WitosłLut* A2v.

Zwroty: »ledwie (się) czuć« (5): Káfzle/ fápí/ krztuśi fie/ krwią ná zyeimię pluie/ Potárga łobyie boki aż ich ledwe czuie. *RejWiz* 93v; *Prot Dv*; Slifkie fą myśli ludzkie: pámięć nietrwáá/ á w mnoftwie fpraw ledwie fię fámá czuie [*vix sibi constans*]. *ModrzBaz* 88; ftała bez mowy/ ledwie fię czuiąc/ ifz żywá. *SkarŻyw* 238; *KochTr* 17.

»ledwej się dotknąć« = *leviter attingere Mącz* (4): supremis labris aliquid degustare, Ledwey fie czego dotknąć/ nie wiele fie w czym ćwiczić. *Mącz* 180a; Primoribus labris degustare, Zwierschnienie [!] wárgámi skofztowác/ to yeft ledwey fie dotknąć. *Mącz* 322a, 190a; *SapEpit ktv*.

»ledwo zacz mieć« = *lekceważyć* (1): Ná to iefzcze pátrząc/ że ledwo zacz mieli Páná thego przefzłego/ ktory był z Genálogiey Krolewfkiey *MycPrz* II A3.

»ledwie moc, mogący« [*zawsze cum inf; w tym: moc dostąpić* (1), *należć się* (2), *pożywić się* (1), *rzec* (1), *służyć* (1), *wczytać* (1), *wymówić* (1)] = *vix posse Modrz* (16:1); *GliczKsiąż* F5v; *GórnDworz* Ff7v; Tákíe dworfstwa fpráwiły to/ iż ledwie ieden drugiemu o rzeczách ták fzkodliwych iáko y pożytecznych/ prawdę przyiaćielkie rzee może [*ut vix aliquis veritatem de rebus sibi vel noxiis vel commodis ab alio amice dici audiat*]. *ModrzBaz* 60, 1v, 35, 40, 76v, 91v (10); bo ácz infzém lékárftwam Kwiećień téż dawamy/ ále w náfzym kráiu/ iż ieft zimny/ wodam tym/ ledwieby fłużyć mógl *Oczko* 22; *SkarŻyw* 212, 570; co godnego fpániáłości twey pomyslić fię może o tobie od nędznych mizernego świátá tego obywatelów/ ledwie co infzego dofkonále poiąć mogących/ okrom tych rzeczy/ ktore w zmyśły náfze iákożkolwiek wpadáią? *LatHar* 595; *SkarKazSej* 693b.

Wyrażenia: »ledwie co« = *vix quicquam Modrz* (15): *RejFig* Aa3; *GórnDworz* Ff7v; *WujJud* A3v; Zeć więcey máki nie mam/ ále y fám vyrzyfz/ Iedno garść w iednym fądku/ y oleiu máło/ Ze go tám w iedney báni/ ledwie co zoftáło. *HistHel* B2; *ModrzBaz* 121v; ále gdy milczał á czytánia fłuchał/ ledwie częgo przy obiedzie fkoftował/ á innych iedzących czekał. *SkarŻyw* 335, 212, 369, 580; Aby w niebie fwą ludzkość y fám wiedział potym/ Bo żyw być/ á nie fłyfzeć/ ledwe by co potym. *KochMuza* 28; *LatHar* 595; *PowodPr* 5; *SkarKazSej* 693b; *SapEpit ktv*. Cf »ledwie zacz mieć«.

»ledwie co máło« (1): Gdy raz czáfu głodu/ kápłan ieden do niego o trochę oleiu poftáł: á fáfarz powiedział/ ifz go ledwie co máło w fklenicy dla bráćiey zoftáło. on y tę trochę dáć ná iáłmużnę kazał. *SkarŻyw* 252.

»ledwie co więcej« (1): Oto krolu we czterech żywiólách ledwie co więcej náyduię niżli fiedm ftop. *HistRzym* 110v.

»ledwie jaki« = *vix aliquis a. ullus Modrz* (5): *RejPos* 243; *ModrzBaz* 51, 109v, 125; Tákí fię *peculatus*, to ieft kradzież dobr pofpolitych w tym kroleftwie zámnożyła: iż ludzie oto ledwie iákie funnienie máią. *SkarKazSej* 705a.

»ledwie kiedy« = *vix aliquando a. unquam Modrz* (9): *GliczKsiąż* K6v; *ModrzBaz* 40, 51, 122v; Ráda fię częfto fpowídała/ a iákom iey świadom funnieniá ná fpowiedzi/ nigdy fię nic śmiertelnego niedoznáło/ á wpowfzednich ledwie kiedy co znáczne⁸⁰. *SkarŻyw* 580, 141; A teź ledwe fye kiedy dźięćie vrodziło/ Coby káfki rodziców fwych ták godné było. *KochTr* 11; *PowodPr* 48; *SkarKazSej* 693b.

»ledwie kto« = *vix aliquis Modrz; vix quis Vulg* (9): *RejPos* 243; *ModrzBaz* 59v, 91v, 96v; Wiódlęm fwóy żywot ták fkromnie/ Ze ledwie kto wiedział o mnie. *KochTr* 17; *Phil* O; Gdyż ledwie by kto

vmárł zá fpráwiedliwego: wízákož zá dobrego fnaćby fię kto y vmrzeć ważył. *WujNT Rom* 5/7; *WysKaz* 11; *SarnStat* 879.

»ledwie który« = *vix aliquis a. ullus Modrz* (7): *MurzNT* 78v; Ták y w fpráwach Ricerfkich iák w inych potocznych/ Ledwie mu który rowien ieft w kráicach pułnocnych *PaprPan R*; *ModrzBaz* 40, 72v, 76v, 141v; y ledwe fie dziś ktore kácerftwo wznowiło/ ktoregoby tám iuż niepotępił/ y fáłżowiego nieodkrył. *SkarŻyw* 456.

»ledwie taki« = *vix aliquis Modrz* (2): *ModrzBaz* 89; á co dziś ná fobie Odnořę/ dzieie mi fię nád moię zařługi/ Ledwe táki ná řwiećie niefortunny drugi. *KochFr* 98.

»ledwo ten« (1): Broniłem fię iákom mógl/ będąc ták w zley toni/ Ledwo teu [!] vydzie guzow który ná to goni. *Prot* A3v.

»(prawie) ledwie (na poły) (być) żyw(y)« (23): Złęknáwřzy fie ták zemdláá/ Iż ledwie żywá ořtáá. *BierEz* H3v, M3v, N4, P2 [2 r.]; *RejRozpr* F3v; *Rejřóz* N5v; *RejWiz* 34; Iż człowiek ieden řzedł z Ieruzalem do Hiericho/ y w padł miedzy łotry/ ktorego z łupiwrzy á z rániwrzy/ ledwo nápoły żywego odefzli. *RejPos* 210; *RejZwierc* 34, 84; *KochPs* 63; *SkarŻyw* 193, 224, 312, 480; Y teraz po zeřćiu twoim Neryne płáćzliwa/ Zápomniáwřzy wod oyczyřtych/ práwie ledwo żywa/ Siedzi ná piałczyřtym brzegu Amphitry řrogiey *KlonŻal* B3; *WisznTr* 21; *KochPam* 83; *KochSob* 59; *JanNKar* Cv; Przecř we mnie ferce táie duřzá ledwie żywa/ Y oko fię me łzámi częřtymi zálewa. *CzahTr* C2; *PaxLiz* C4v.

Szeregi: »ledwie a z daleka« (1): O moy miły Pánie iákož fie nas wiele nurza w tym řrogim morzu fwiátá tego/ ktorzj fie ledwe á z dáleká przypátruiemy tobie *RejPos* 245.

»krotko i ledwey« (1): Sicce, Sucho. Sicce dicere per translationem. Cicho mowić/ to yeft krotko y ledwey/ nierad/ niedowodnie. *Mqcz* 391b.

»ledwie abo nigdy« [szyk 1:1] (2): *HistRzym* 113; Tym řpořobem nigdy/ ábo ledwie [*nunquam aut vix*] mogłáby iáka zdrádá być vczynioná około wybieránia y oddawánia pieniędzy. *ModrzBaz* 125.

3. Prawie, nieomal (129) :

Połączenie: »ledwie nie« = *modo non, prope, tantum non Cn* (121): *MurzNT* 56; Ale ktoby fie vdał z iáką infzá kupiá/ Ledwe go więc řzácuiać s fkory nie wylupiá. *RejWiz* 23, 5v, 98, 121v; *RejFig* Bb7v; *RejZwierc* 136; *Goski kt*; Czo wřzytko kto zrozumieć będzie vmiał/ nie tylko rozeznáć iż to prawdá/ ale y pálcem tego ledwe vkažáć nie będzie vmiał. *RejAp* BB2v, 140v; bo zwirzchu owdzie nicz pięknieyřzego/ Mármor ořobny/ ábo Miedź/ křtałt/ robothá/ członki wřzytki człowiecze ledwe nie lepiej wyrázone/ niź kiedy były żywe *GórnDworz* Ee5, C5, D3 [2 r.], K2, S7v, T3v (15); A zwłářczá ižeř fie teź ty iuż iáwnie o thym dowiedziáł/ y ledwieř oczymá řwemi ná tho nie pátrzył/ iż fie to wřzytko wypełniło/ czego oni řwięći oycowie z rádořciá czekáli *RejPos* 209, 122v, 159v, 243, 260; Temu fie iuż temu niech káždy przypátrzy/ bo to řá tákye iářne rzeczy iż fie ich ledwie pálcem nie dotykamy *RejZwierc* 191v, 67, 184, [193], [213], 250v, 253; LEdwie tho nie odego [!] Krezuřá zacnego/ Potomek tu nam zořtał krolá Lidiyřkiego *PaprPan* R2, G3, H2, O4v, Q3v, Y3v; *KarnNap ktv*, A2v; *KochOdpr* B, C4; *KochPs* 35; Wřzák řye ty tylko řromoty wiáruieřz: Infzé wřzelákie v ćiebie przygody Ledwie nie gody. *KochTr* 16, 14, 15; *NiemObr* 57; *KochFr* 38; Teraz IANA płáćze łzámi ledwie nie krwáwemi. *KlonŻal* B3v; á dzielność milczána/ Ledwe nie tóž ieft/ co gnuřność pokopána.

KochMuza 27; *KochPhaen* 14; y od tych gránic/ ktore tá Confelíya záłożyła/ łtopą iedną odstąpić nie śmieią/ ledwie nie więcey w nią/ niż w łamego Chryłtuła wierząc *ReszPrz* 70, 42, 74; *WerGośc* 250, 260; *BielSen* 14; *KochPieś* 38; *GórnRozm* C4v, K2v; *PapUp* F4v, G2v, H3; *ActReg* 85, 114, 115, 148; *GrochKal* 20, 24; *KochFrag* 15; *WyprPl* A2v; *WitosłLut* A3v; Kościołow w Polńcże gwałcenie ledwa nie Pogánłkie *PowodPr* 52 marg, 14, 22, 23, 58, 70, 73; Gniewam się nád złemi ná pokoy ich pátrząc/ y ledwiem się nie pošliznął do grzechu tym się obrażając/ iż ich Pan Bog nie karze. *SkarKaz* 3a; *CzahTr* E3v; *GosłCast* 20, 50, 70; Ták się bárzo fráuię/ ledwie nie száleię *PaxLiz* B4v, B2, C2, C4v; *SkorWinsz* A3v; Co koło Bożey męki/ ná pułtym przyłogu/ Bliłko domu łbem kiwa/ á ledwo nie w progú *KlonWor* 19.

~ *Połączenia*: »ledwie iż nie« (17): *RejWiz* 38, 91, 182; *RejFig* Dd5; *RejZwierz* A6, 33v, 106, 127; Iáko y dziś ledwie iż mu iey páłcem nie vkażesz á on przedię będzie táki vpor dzierzał/ iż lepiej ták/ iż cudniey ták *RejAp* 43v, 25; *RejPos* 286v, [290], 324; *RejZwierc* 188, 241v, 249, 250.

»ledwie że nie« (4): *Poźrzał nádół Smok* sie k niemu ściąga/ Ledwe że mu nog iuz nie dołiąga. *RejPos* B; *RejZwierc* 122v; *PapPan* L2v; dzieię od rádości Ledwie że niewyłkoczy *SiebRozmysł* F3v.

Zwrot: »ledwe nie moc« [*cum inf*] (2): bo łamá rzecz iáłnie woła á wykłáda/ iż to iest łczyra prawdá/ y o tey łzáránčzey márney/ y o tym krolu ich/ iż sie tego ledwe káždy iáwnie páłcem dotknąć nie może. *RejAp* 80v; *MycPrz* II A2v.

Wyrażenia: »prawie ledwie nie« (1): w ktorým [*pisaniiu*] zápomniawłzy włzelákiey miłości/ y cichości/ á práwie ledwie się z ludzkości nie wyzuwłzy/ ták nás szácuie y winuie/ y do inłzych w podeyźrzenie przywodzi *NiemObr* 4.

»ledwie nie tak« (2): *ActReg* 71; Czy z choroby/ czy ták chcąc/ śmierci kłobie wzywa? (–) Ledwo nie ták/ á któż wie iey łkryté chytróści *GosłCast* 27. ~

Wyrażenia: »ledwie tak« (4): *RejWiz* 26v; Ledwie mu ták roskáżá iák on lepiej łpráwi. *PapPan* B3; A łercu ięzyk pošłuzny pełnému Odbiiera łłowá/ y nowy rym dzieie/ Ledwie ták prędko piłarz piłmo leie. *KochPs* 66, 44.

»ledwie tak wiele« (3): *BielKron* 178v; Ledwie ták wielé włółów ná głowie náyduię/ Iáko nieprzyaciól wielá czuię. *KochPs* 99, 60.

»ledwo żywo« (1): Y rádźić y przykáżác/ ci to ludzie iemu/ A ledwo (iedno trudno) żywo chcą iść k niemu. *KmitaPsal* Av.

4. *Niedawno, dopiero co* (4) : *KwiatKsiąż* C2v; PRzyłiłmy do tak świeżych á niedawnych około ziednoczenia Grekow y Ruśi z kościołem Bożym/ poštempkow: iż ledwie łpamięci ludzkiey wyłzły. *SkarJedn* 266; *GrabowSet* R2; Więc się tám wronká pášie koło duśienice: A Kruk ledwo łkrzepłemu/ ma się do źrzenice. *KlonWor* 40.

5. *Wtedy, następnie, potem* (2) : *RejZwierc* 50; A gdy widzieli iłz się y kwieczoru názáiutrz niewraca/ łzúkác go pilnie poczęli/ y ledwie się dowiedzieli: iłz wczorá gość ieden Chrześciánin táki á táki/ miedzy innymi okrutnie dla wiáry zábity iest. *SkarŻyw* 441.

II. *Partykuła* (204) :

1. *Partykuła uwydatniająca i ograniczająca; w zdania podkreśla i wyłącza jeden wyraz lub wyrażenie, ograniczając treść zdania do jedynego przedmiotu, faktu, możliwości: tylko, jedynie, wyłącznie; vix*

HistAl, *Mącz*, *Vulg*, *Modrz*, *JanStat* (164) : *BierEz* M3, R3v; *BielŻyw* 164; Tobie łamemu pánie Liedwie fię łwiczka dołtanie *RejKup* Rv; *HistAl* C4; *GroicPorz* dd3; O którą łie okręty łtrálnie rozbijáią/ Ták iż ledwo ná defzczkach drudzy wypływáią. *RejWiz* 12; Pátrz nie dawno on oracz ledwe w kurpioch chodził/ Iáko prętko gdyś raczył nędzęś mu nágrodził. *RejWiz* 126, 65v; Iákie przykre przekopy/ iákie twárde mury. Ze tám wżędy około/ ledwe ptak przeleci *RejZwierz* 110v; Złóšnicy ledwie fię zá karánim polepřzáią. *BibRadz* I 341a *marg*; Wergilius wielki Poetá Cefárski/ vprošil był ledwo tho łobie v Cefárzá/ iż do tych kfiąg Sybillinych mogł chodzić *BielKron* 132; pothym od wielkości ogárnieni w koło y poráženi/ ledwie Witułt vćiekł ná dodánych koniech. *BielKron* 382v, 32v, 78, 222, 244, 266, 294v, 332; *SienLek* 115v; bo iuz ten Bábilon dawno był przed tym prorocctwem y vpadł y łpułtořzał/ ták iż ledwe były bárzo máłe znáki zořtály iego. *RejAp* 122, 88v; O łzalony nieboże ciebie z lišim kolnierzem ledwie do drzwi dopuřzczá *RejZwierc* 194v, 58, 90, 96, [238]; *CzechRozm* 134; wřzákže kiedyby ćwiczenie y kárnořć rycerřka ták wielka vnich niebyłá/ iákowa ledwie v drugich narodow bywáłá [*quanta vix apud alias gentes*]: [...] řadnym łpofobem by byli ták dobrze łzczęřcia łwego nie vřyli. *ModrzBaz* 112v, 55, 84v, 115; á my záš ták zacnego męřá/ miedzy námi łie ář do řmierci báwiącego/ ledwo imię znamy *ModrzBazBud* ¶5; z przełtrachu niemym zořtał/ y mowić niemogł: ledwie nápiřác mogł/ co fię nim zřtáło. *SkarŻyw* 593; tám tedy był złupion ze wřzyřtkiego Rádziwił/ á ledwo nági wolno puřczony. *StryjKron* 617, 265, 355; Przed tobá widzę pólmiłków niemáło/ A mnie fię ledwie poléwki dořtáło. *KochFr* 22; *KochPieř* 32; *JanNKar* C3; *PowodPr* 50.

Połáczenia: »gdy ledwo« (1): Abowimci nic nyemář gorřřego nád te/ ktorzy gdy ledwo obyecádłá zákusili/ fáłřfywe o łobie mnimánie w vmyenyu wřyęli. *GliczKsiqř* L6.

»ledwie i« (2): *RejJóz* Mv; Drugie miářtá řá łobie wolne/ co ledwo y Cefárzá řá pořtuřzni. *BielKron* 281v.

»ledwe iż« (3): *RejFig* Dd8v; Ták páńřtwá wyciágnęli/ ták pořzácowáli/ Ledwe Wroble od tego iż wolni zořtáli. *RejZwierc* 245, 217v.

»ledwe jedno« (1): A iáko márne plewy wřzyřtko łie rozleci/ Ze tám ledwe zořtáńá iedno márne řmieci. *RejZwierc* 270.

»ledwe jedno že« (1): WNet potym gdy miał ciágnáć/ wřzyřtko s řkárbu rozdał/ Ledwe iedno že vbior co w nim był záchowáł. *RejZwierz* 4v.

»tylko ledwie« (1): Obrony řadney/ zbroie řadney/ máięřnořci łwey włářney řadney/ tylko ledwie noř przyłomiony w łwym domu záchowáć mogá *RejZwierc* 188.

a. *Uwydatnia małą ilość, nieczęstość lub małą intensywność: nie więcej niż, nie częściej niż* (109) : *MiechGlab* *4; Ledwys tu poł krefu zbieřzał *RejRozpr* F2; *KromRozm II* x3; Boř rořpuřtna y wřzetecřna/ Hářda řwáwa á nie wieczřna/ Bo nie długo twoich řkokow/ Ledwo do dwudzyřtu rokov *BielKom* E3v; Nuř zářię niewinney krwie co łie w tym wylewa/ Killká řet ich więć pláćže ledwe ieden řpiewa. *RejWiz* 70, 12v, 84v, 163, 174, 180v; *LeszczRzecz* A4v; *RejFig* Bb4v; A tác iest oná pierwřza Regułá Práwá Cefárřkiego/ dla kthorey łámey brzyřdzą řye Polacy Práwem Cefárřkim/ že miedzy tyřięcem/ ledwie řye ieden Polak/ y to nędznik iáki obierze/ ktorzyby řye *Ius Ciuile* vcył. *OrzRozm* M; takže y owi ná przodku poráženi/ ledwo wřzyřtkich zořtáło řzeřć řet. *BielKron* 52v; Cefárřowi było

niemiło/ yż w wielkich rzeczách ták młodą ofobę Papież pośłał (bo ledwo miał 20. lat) *BielKron* 218; Dziecię w Krákovie/ kthoremu ledwá mieliąc było/ opowiadało Tátary przyść rychło. *BielKron* 363v; Ná drugi rok zgorzázło Wilno/ ledwie go trzečia część zořtházła *BielKron* 420, 68, 178v, 181v, 205v, 247 (28); Nie łádzcie tego mieřca z połady dzifiefzyey/ Bo to ledwie cień zořtał ozdoby przedniefzyey. *KochSat* A3; Tanta est angustia ut vix singula meant plaustra, Táká ciáfność yeřt że fie ledwey yeden wóz w mieřcić może. *Mqcz* 217a; Tam stricte sedemus ad mensam ut alteram manum vix liberam habeamus, Ták ciáfno liedźimi przy ftole yż ledwey yedną rękę řwiebodną mamy. *Mqcz* 421b, 221c, 449c; *GórnDworz* P5v; *HistRzym* 122; A drudzy ie iuż w klozách/ w więźzeniu chowáią/ Ledwo kęř chlebá z wodą/ oknem ieřć podáią. *BielSat* [I4] [*idem BielSjem*]; Drugim teź do wři obroki daway/ owfá dořypuy/ że go ledwe gáiętom kęř ná Wiofnę zořtanie *RejZwierc* 31, 7, 16v, 39, 45, 83v (10); *BielSpr* 60 [2 r.]; *BudBib Eccli* 29/7; Y ługi tve Proroki/ teź wymordowáli. Iam teź przedfię ledwe řam/ iefzće tu wźdy zořtał *HistHel* C3v, C4; *BiałKaz* I4v; y řam baczę/ że dziř ledwie rzecz iedná/ y to ná krotce/ odpráwioná może być. *CzechRozm* 2; y mnimáią że dořyc ná tem/ gdy wyroki á liřty o onych rzeczách pořlyáią/ o ktorých ledwo trochę řyřzeli. *ModrzBaz* 107; Wiele ich iefť co im chlebá ledwie do puřocza dořtawá *ModrzBaz* 124, [38]v, 104, 122v; *SkarŻyw* 55, 212, 397, 471, 497; Tegoź roku drugie dzieię pod Krákovem ledwo puř Miefiącá máiąc od národzenia/ wymownym głořsem nád przyrodzenie/ przyřcie Tátárkie do Polřki przepowádzáło *StryjKron* 350; ále y řam ledwo dwie lećie ná Cárřtwie wykonawřzy vmářł *StryjKron* 416; wieku řwego ledwe dwudzieřtu lat dořzedł *StryjKron* 607; A Woiewodá Petriřo ránný ledwo řamowtor vciekł. *StryjKron* 757, 121, 270, 300, 330, 416 [2 r.], 607; *CzechEpPorz* **3; *NiemObr* 59 [2 r.]; *ReszPrz* 64; *WerKaz* 299; *BielSjem* 14; *KochPieř* 32; *GórnRozm* B2, H2v; Aż po té nářze ořtáteczné látá: Ledwie par kilka w dzieiách opiřano/ Któře zá práwe przyaćioły miano. *KochPij* C3v; *LatHar* 80; *WysKaz* 38; *SarnStat* 373; Ledwo ich killkádzieřiąt co vćiekli z gárdły. *KmitaSpit* C, C2v; *GořCast* 46; iř ledwie połowicá z vbogich kmiotkow y mieřczan ná opářczenie pořpolite dochodzi. *SkarKazSej* 705a, 701b; *KlonFlis* D4.

W charakterystycznych połączeniach: ledwie cień (2), jeden(że) (18), kęř (chleba) (4), kilka(dziesiąt) (4), na poły, połowica (9), poř(tora) (5), sam(owtor) (17), trochę (2).

Połączenia: »ledwie i« (2): RejJóz M2v; Táká więc řzárpániná ách moy miły Pánie/ Ledwe fie y trzecia część potomkom dořtanie. *RejWiz* 48v.

»ledwie jedno« (1): iř iuż ná ten czás vpadáło [*Cesarstwo Rzymřkie*] ná doł że go iuż ledwie iedno iáko cień álbo iáko iáki obraz był zořtał. *RejAp* 143v.

b. *Z treřci zaprzeczonej wylácza pozytywną moźliwořć: oprócz, z wyjątkiem (4) : RejWiz* 97; Bo tych błot nie zyeřdzi/ ledwe w mrozy řimie. *RejZwierc* 100v; Przedfię kto w zbroi chodzi kto zá murem řtoi/ Ledwo řelázá/ ále řliny řię nie boi. *KmitaSpit* C.

*Połączenie: »ledwo jedno« (1): A coź to byłá zá pociechá/ řkoro [řw. Jan] máło podrořzy řzedł do lálá/ nie vkazał fie iáwnie ná řwiát/ ledwo iedno przez trzy látá *RejPos* 320v.*

2. *Partykuła podkreřlájca, że czynnořć wyrażona w zdaniu nastąpiła zbyt późno lub po pewnym czasie: dopiero, nie prędziej niż (35) : RejRozpr* H; ktory nyedawno ledwy przed pyácyádzyeřyřat lat řye vrodził *KromRozm I* Kv; *KromRozm III* E5; *KrowObr* 28v; *RejFig* Bb6v; Iádzac s Troiey zápędziły

go wiátry w dalekie ftrony ná morzu/ iż fie do domu zá dzyefięć lat ledwe wrocił. *BielKron* 25v, 303v, 350, 433v, 453v; Pan do łąfiádá záiedzie/ to iuż tám trzy dni pije/ do targu záiedzie ledwe fie czáfem w tydzień wroci *RejZwierc* 31v, 60v, 100v, 188, 244; tedy by to nie przes niedzielę áni przesdwie było/ ále ledwo przes rok temu by koniec był *MycPrz* II C3; *ModrzBaz* 132v *marg*; bárzo chorzec począł/ á nigdy iednák Mfzey nie opuścił: ledwie iey pięć dni przed śmiercią nie słuchał. *SkarŻyw* 336, 235, 544; *KochTr* 20; *StryjKron* 130, 747; A ono ledwie temu trzy łtá lat/ kiedy to Papiież Vrban czwarty gwoli iedney bialey głowie poštánowił. *NiemObr* 76; Stráciwłzy go w Kościele trofkliewię łzukála/ Ledwieć go dnia trzeciego łáfka Bofka dáła. *LatHar* 518, 665; *SarnStat* 134; *CiekPotr* [31]; *CzahTr* H4.

Połączenia: »ledwe aż, aż ledwo« (3:1): Pátrrze/ ine źwirzátko łkoro fie vrodzi/ Nátychmiałt s przyrodzenia o łwey mocy chodzi. A náłz pan áż ledwo w rok y to áż z náuki *RejWiz* 88, 6v; czego zyemłki krol/ ledwe áż mu prokurator ábo pomocnik iáki rozwiadzie/ zrozumieć nie może. *RejPos* 133; *RejZwierc* 106v.

»ledwie gdy« (1): ledwie gdy dano znác Eufrázyey/ odiełá onę záwiśnicę łwoię. *SkarŻyw* 226.

Wyrażenie: »ledwie potym« (1): A ona długo milcząc/ ledwie potym rzekłá *SkarŻyw* 443.

3. Partykuła uwydatniająca duży stopień (w przestrzeni, w odległości lub w ilości): aż (3) : *RejWiz* 145v; Y widzím iáko fie rozżarzyły chęci á prágnienia máiętności/ ták/ że choć żywotá y drogi przed łobá máło máią/ żywności álbo chlebá názbýt łzukáiąc/ ledwie fie czáfem w Indyach á w światach nowych zołstawáią. *GostGospSieb* +2v; MAluchna mnie obrádá/ kábat piwá wypić/ Gdyż takich kopá ledwie/ mógł bym fie vgásić. *PaxLiz* Dv.

4. Partykuła uwydatniająca niezwykłość, nietypowość sytuacji: nawet (2) : Bo gdy kogo łłczęćcie wzniełie Zle mu co rzec ledwo wlełie Gdzieby iedno záiąć siedział Aby wewłi niepowiedział *RejRozpr* D2v; A což owłzem rozumieć mamy o tym nędznym żywocie náłzym/ który nie tylko do roku ábo do dnia iednego/ ále ledwe do iedney godziny nie ma zámierzonego czáfu łwoiego *RejPos* 315v.

III. Spójnik; wprowadza zdanie czasowe (37) :

1. Wprowadza zdanie czasowe bezpośrednio uprzednie: gdy tylko, skoro tylko; vix dum Mącz [w tym: w postpozycji (2), cum con (1)] (33) : támże pod górą Rámeburg Ochrá rzeká/ bierze w się łfrufkę/ którą w ónym mieýłcu ledwie ryby poczuwłzy/ zdycháią. *Oczko* 4; To zásię łpádnie ledwé wieczór przydzie. *KochFr* 44; *GórnTroas* 67; Sáfiian nie Sáfiian iuż názáiutrz będzie: Ledwo nań prółek pádnie ábo muchá siędzie. *KlonWor* 56.

Połączenia: »(ledwie...) ledwie... a (już, owo, przedsię, wnet)« (13): *GliczKsiąż* D8v; Vix dum dimidium dixeram intellexerat, Ledwim nápoły mowił á yuż wirozumiał. *Mącz* 501a; *GórnDworz* I2; *KochMon* 34; *KochOdpr* C2v; *KochPs* 7; Ledwie wchorobie poštápic mogłá/ y zbládlá twarz/ ledwie cienka łzyiá nošía: á przedfię ábo Proroká/ ábo Ewánieliá wręku trzymála. *SkarŻyw* 195; Ledwie modlitwę łkończyłá/ á owo fię do niey zołnierz łtráfzliwy/ ktore^{mv} włzyłcy vłtápic musieli/ w dárł. *SkarŻyw* 341; Ledwie to wyrzekli/ á wnet fię ferce ie⁸⁰ do tak łprofney myśli y żądzey łkóniło *SkarŻyw* 486, 193, 300, 545; *KochSz* B2.

»ledwie ... ali(ć, już, potym, znowu)« (5): Mym zdániem że w tey mierze ielt porządek łłáby/ Ledwo fię vrádzíło/ álic o tym Báby Plotá z łobá na Rynku *Prot* C3v; Gdy tám ledwie nieborak/

z oney drogi wythnął/ Ali potym nie długoż/ onże łtrumien wyłchnął *HistHel* Bv; *StryjKron* 421; *GrabowSet* Yv; ledwie fię iey chciał przypátrzyć/ áli Znowu mu ią iż práwá nie łtrzymał porwáli. *WitosłLut* A4v.

»ledwie ... aż« (2): *GórnDworz* Z6v; Ledwie wlas ze drzwi az psi (iako mowią) wkrupy *ActReg* 130.

»ledwie ... gdy« (2): y ledwie go od fiebie puścili: gdy Ie⁸⁰ M. X Kárdynał Pan moy kazał mu w łwym domu być. *ReszList* 174; *KlonKr* A.

»ledwie ... gdzie« (1): Miáłtá obronne y Zamki mijáiąc/ z ktorých tylko ledwie Niemcy wyrzeć/ nie iżby ná odłiecz wyniść łmieli/ gdzie wielkie okrućienłtwá Litwá pogáni nád Kościołami [...] okázowáła/ młode dziatki/ y łtórych mężow/ y báby połiekli *StryjKron* 406.

»ledwie ... kiedy« (3): *KochSat* Cv; *GórnDworz* C3v; Szli łpác: ledwie fię zkládli/ kiedy co waśniwfy/ Ná drugie ták záwoła/ Pánowie/ czas wsiádác *KochFr* 133.

»ledwo ... wnet« (1): Kiedy kto łłowá rad/ zá rzecz wdawa/ Ledwo co kołá Fortuná tknie z łtrony/ Wnet y bez ręki prołzenia/ odłtawa. *GrabowSet* Yv.

»ledwo ... zaraz« (1): y włzyłtkie inne rzeczy przemiájące ná łwiećie/ ktorých ludzie z ták gorącym požądániem prágną/ á w nich włzyłtko łzczęście łwoie kłáda. A one ledwo dziś dołtąpione/ záraz połłeffory łwoie opułzczáią. *WysKaz* 1.

2. Wprowadza zdanie czasowe równoczesne: *gdy, kiedy* (2) :

Połączenia: »ledwe ... a tu« (1): Ten ledwe gębę othwarza A tu mu fie łłow przyłparza *RejJóz* C6v.

»ledwie ... kiedy« (1): Y wyiechawłzy z miáłtá ielzche ledwie był w Anthyochiey: kiedy trzęśienie wielkie ziemie w Konłtántynopolu włzyłtkich záłtráłzyło. *SkarŻyw* 89.

3. Wprowadza zdanie czasowe następcze: *zanim* (2) :

Połączenia: »ledwe ... (a) juź« (2): Ale obácź nędzniku iáki to ielł Bog/ á iáki to ielł Krol/ że ielzche ty ledwe pomyłłiłz/ ocz go prołć małz/ á on iuź dawno wie *RejPos* 133; Lekce waźył żoráwia: w tym fię on pokułłi/ Ledwo do kordá przyłzedł/ żoraw go iuź dułłi. *KmitaSpit* B3v.

*** *Bez wystarczającego kontekstu* (3) : *Mqcz* 501a; Kaum. Liedwe. Vix tandem. *Calag* 305a; *Calep* 1132b.

Synonimy: **I.1.** ciężko, trudno; **2.** mało, rzadko; **4.** blisko, dopiero, niedawno, nowo, łwieżo; **5.** dopiero, podłenczas, potym, tedy, włenczas; **II.1.** chyba, jacy, jedno, tylko; **2.** dopiero; **3.** aż; **4.** nawet; **III.** gdy, kiedy; **1.** skoro.

Cf [JEDWO], LEDWEĆ, LEDWOMOWNY, LEDWOŻE, ZALEDWIE

KN, ZZa